

**Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga**

LIFE INTEGRUOTASIS PROJEKTAS
„NATURA 2000 TINKLO VALDYMO OPTIMIZAVIMAS LIETUVOJE“
LIFE-IP-PAF-NATURALIT Nr. LIFE16 IPE/LT/016

**BUVEINIŲ APSAUGAI SVARBIOS TERITORIJOS
„ŠVENTOSIOS UPĖS SLĖNIS TIES UPNINKAIS“ (KODAS
LTJOA0001) GAMTOTVARKOS PLANAS**

Vilnius, 2026

PLANAVIMO DOKUMENTAS	BUVEINIŲ APSAUGAI SVARBIOS TERITORIJOS „ŠVENTOSIOS UPĖS SLĖNIS TIES UPNINKAIS“ (KODAS LTJOA0001) GAMTOTVARKOS PLANAS
PLANUOJAMA TERITORIJA	Buveinių apsaugai svarbi teritorija „Šventosios upės slėnis ties Upninkais“ (kodas LTJOA0001), Jonavos rajono savivaldybė
GAMTOTVARKOS PLANO TIKSLAS	Atkurti palankią EB svarbos natūralių buveinių būklę: 6210, Stepinės pievos (ne mažesniame kaip 1,2 ha plote), 6430, Eutrofiniai aukštieji žolynai (ne mažesniame kaip 0,4 ha plote), 6450, Aliuvinės pievos (ne mažesniame kaip 0,1 ha plote), 91E0, *Aliuviniai miškai (ne mažesniame kaip 1,7 ha plote), pasiekti buveinių susiformavimą: 6120, Karbonatinių smėlynų pievos (ne mažesniame kaip 0,2 ha plote), 6210, Stepinės pievos (ne mažesniame kaip 1 ha plote), 6510, Šienaujamos mezofitų pievos (ne mažesniame kaip 5,5 ha plote), 9070, Medžiais apaugusios ganyklos (ne mažesniame kaip 0,35 ha plote), taip pat išsaugoti gerą EB svarbos buveinių būklę bei sudaryti palankias sąlygas kitoms teritorijoje saugomoms vertybėms.
PROJEKTAS	LIFE integruotasis projektas „Natura 2000 tinklo valdymo optimizavimas Lietuvoje“, Nr. LIFE16 IPE/LT/016 (LIFE-IP PAF-NATURALIT)
PROJEKTO FINANSAVIMAS	Europos Sąjungos Aplinkos ir klimato politikos programos (LIFE) ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos
PLANO ORGANIZATORIUS	Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos, Antakalnio g. 25, 10312 Vilnius, tel. +370 659 29483, el. paštas vstt@vstt.lt , interneto svetainės adresas https://vstt.lrv.lt/
PLANO RENGĖJAS	Dzūkijos-Suvalkijos saugomų teritorijų direkcija, Kampelių g. 10, 64351 Aleknonys, Alytaus r., tel. +370 315 49540, el. paštas dzukija.suvalkija@saugoma.lt , interneto svetainės adresas https://dzukijossuvalkijosstd.lrv.lt . Gamtotvarkos plano ekspertai ir konsultantai: Nerijus Žitkevičius Egidijus Žalneravičius
RENGIMO PAGRINDAS	Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos įgyvendinamo projekto „Natura 2000 tinklo valdymo optimizavimas Lietuvoje“ Nr. LIFE16 IPE/LT/016 (LIFE-IP PAF-NATURALIT) veikla, skirta gamtotvarkos planavimo proceso peržiūrai ir tobulinimui

TURINYS

I. ESAMOS SITUACIJOS APRAŠYMAS IR ĮVERTINIMAS	4
II. PLANO TIKSLAI, UŽDAVINIAI, PRIEMONĖS, JŲ ĮGYVENDINIMO EILIŠKUMAS IR GALIMOS PRIEMONIŲ ALTERNATYVOS	9
III. UŽ PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMĄ ATSAKINGI SUBJEKTAI IR PRIEMONĖMS ĮGYVENDINTI REIKALINGI IŠTEKLIAI	17
IV. PLANO ĮGYVENDINIMO STEBĖSENA IR PERŽIŪRA.....	17
V. PRIEDAI.....	18

I. ESAMOS SITUACIJOS APRAŠYMAS IR ĮVERTINIMAS

1. Šventosios upės slėnio ties Upninkais gamtotvarkos planas (toliau – Planas) parengtas buveinių apsaugai svarbiai teritorijai (toliau – BAST) „Šventosios upės slėnis ties Upninkais“ (kodas LTJOA0001). Planas parengtas vadovaujantis Saugomų teritorijų gamtotvarkos planų, tikslinių programų ir veiksmų planų rengimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2024 m. gegužės 28 d. įsakymu Nr. D1-180 „Dėl Saugomų teritorijų gamtotvarkos planų, tikslinių programų ir veiksmų planų rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas).

2. BAST „Šventosios upės slėnis ties Upninkais“ (toliau – Teritorija) yra Jonavos rajono savivaldybėje, Upninkų seniūnijoje. Teritorijos, kuriai parengtas Planas, užimamas plotas yra 105,53 ha. Teritorijos ribos sutampa su Upninkų valstybinio botaninio draustinio (toliau – Draustinis) ribomis. Teritorija, kaip ir Draustinis, priskirta Dzūkijos-Suvalkijos saugomų teritorijų direkcijos (toliau – Direkcija) priežiūrai.

3. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. D1-317 „Dėl Buveinių apsaugai svarbių teritorijų nustatymo“, Šventosios upės slėnis ties Upninkais“ įtrauktas į BAST sąrašą. Apsaugos tiksluose įvardintos vertybės (įskaitant jų būklės vertinimą ir apsaugos tikslą), Saugomų rūšių informacinėje sistemoje (toliau – SRIS) pateikti duomenys pateikiami 1 lentelėje.

1 lentelė. Informacija apie saugomas gamtos vertybes

Eil. Nr.	Vertybė	Apsaugos statusas	Vertybės būklė, plotas	Apsaugos tikslas	Specifinės kriterijų vertės Teritorijoje
1.	6120, Karbonatinių smėlynų pievos	BD I	Potenciali buveinė – 0,2 ha	Bendras buveinės „6120, Karbonatinių smėlynų pievos“ apsaugos tikslo plotas yra 0,2 ha, kuriame reikia pasiekti buveinės susiformavimą.	Taikomos visos GAB rinkinio kriterijų tikslinės vertės.
2.	6210, Stepinės pievos	BD I	Gera – 3,8 ha Bloga – 1,2 ha Potenciali buveinė – 1 ha	Bendras buveinės „6210, Stepinės pievos“ apsaugos tikslo plotas yra 6 ha, kuriame reikia išsaugoti gerą būklę ne mažesniame kaip 3,8 ha plote, atkurti gerą būklę ne mažesniame kaip 1,2 ha plote ir pasiekti buveinės susiformavimą ne mažesniame kaip 1 ha plote.	Taikomos visos GAB rinkinio kriterijų tikslinės vertės, vienai jų – ši specifikacija: 6210.1 tikslinis plotas gali būti 20 proc. mažesnis, jei numatytame plote transformuotųsi į buveinę „6510, Šienaujamos mezofitų pievos“.

3.	6430, Eutrofiniai aukštieji žolynai	BD I	Bloga – 0,40 ha	Bendras buveinės „6430, Eutrofiniai aukštieji žolynai“ apsaugos tikslo plotas yra 0,4 ha, kuriame reikia atkurti gerą buveinės būklę.	Taikomos visos GAB rinkinio kriterijų tikslinės vertės.
4.	6450, Aliuvinės pievos	BD I	Gera – 0,2 ha Bloga – 0,1 ha	Bendras buveinės „6450, Aliuvinės pievos“ apsaugos tikslo plotas yra 0,3 ha, kuriame reikia išsaugoti gerą būklę ne mažesniame kaip 0,2 ha plote ir atkurti gerą būklę ne mažesniame kaip 0,1 ha plote.	Taikomos visos GAB rinkinio kriterijų tikslinės vertės.
5.	6510, Šienaujamos mezofitų pievos	BD I	Gera – 5 ha Potenciali buveinė – 5,5 ha	Bendras buveinės „6510, Šienaujamos mezofitų pievos“ apsaugos tikslo plotas yra 10,5 ha, kuriame reikia išsaugoti gerą būklę ne mažesniame kaip 5 ha plote ir pasiekti buveinės susiformavimą ne mažesniame kaip 5,5 ha plote.	Taikomos visos GAB rinkinio kriterijų tikslinės vertės, vienai jų – ši specifikacija: 6510.1 tikslinis plotas gali būti 20 proc. mažesnis, jei numatytame plote transformuotąsi į buveinę „6210, Stepinės pievos“.
6.	9070, Medžiais apaugusios ganyklos	BD I	Potenciali buveinė – 0,35 ha	Bendras buveinės „9070, Medžiais apaugusios ganyklos“ apsaugos tikslo plotas yra 0,35 ha, kuriame reikia pasiekti buveinės susiformavimą.	Taikomos visos GAB rinkinio kriterijų tikslinės vertės.
7.	91E0, *Aliuviniai miškai	BD I	Gera – 6,3 ha Bloga – 1,7 ha	Bendras buveinės „91E0, *Aliuviniai miškai“ apsaugos tikslo plotas yra 8 ha, kuriame reikia išsaugoti gerą būklę ne mažesniame kaip 6,3 ha plote ir atkurti gerą	Taikomos visos GAB rinkinio kriterijų tikslinės vertės.

				būklę ne mažesniame kaip 1,7 ha plote.	
8.	Dirvinė raugė (<i>Agrostemma githago</i>)	SRS	Registruota Teritorijoje, nėra duomenų apie rūšies gausą		
9.	Porinis česnakas (<i>Allium scorodoprasum</i>)	SRS	Registruota Teritorijoje, nėra duomenų apie rūšies gausą		
10.	Paprastasis kardelis (<i>Gladiolus imbricatus</i>)	SRS	Registruota Teritorijoje, nėra duomenų apie rūšies gausą		
11.	Vienagumbis medauninkas (<i>Herminium monorchis</i>)	SRS	Registruota Teritorijoje, nėra duomenų apie rūšies gausą		
12.	Plačialapis begalis (<i>Laserpitium latifolium</i>)	SRS	Registruota Teritorijoje, nėra duomenų apie rūšies gausą		
13.	Prūsinis begalis (<i>Laserpitium prutenicum</i>)	SRS	Registruota Teritorijoje, nėra duomenų apie rūšies gausą		
14.	Vaistinis kietagrūdis (<i>Lithospermum officinale</i>)	SRS	Registruota Teritorijoje, nėra duomenų apie rūšies gausą		

15.	Šalmuotoji gegužraibė (<i>Orchis militaris</i>)	SRS	Registruota Teritorijoje, nėra duomenų apie rūšies gausą		
16.	Paprastoji griežlė (<i>Crex crex</i>)	SRS, PD I	Registruota Teritorijoje, nėra duomenų apie rūšies gausą		
17.	Stepinis perlinukas (<i>Brenthis hecate</i>)	SRS	Registruota Teritorijoje, nėra duomenų apie rūšies gausą		
18.	Vingirinis sprindytis (<i>Eupithecia thalictрата</i>)	SRS	Registruota Teritorijoje, nėra duomenų apie rūšies gausą		
19.	Didysis auksinukas (<i>Lycaena dispar</i>)	BD II, SRS	Registruota Teritorijoje, nėra duomenų apie rūšies gausą		
20.	Tamsioji šaškytė (<i>Melitaea diamina</i>)	SRS	Registruota Teritorijoje, nėra duomenų apie rūšies gausą		
21.	Machaonas (<i>Papilio machaon</i>)	SRS	Registruota Teritorijoje, nėra duomenų apie rūšies gausą		

22.	Juodasis apolonas (<i>Parnassius mnemosyne</i>)	BD IV, SRS	Registruota Teritorijoje, nėra duomenų apie rūšies gausą		
23.	Smiltyninė hesperija (<i>Pyrgus serratulae</i>)	SRS	Registruota Teritorijoje, nėra duomenų apie rūšies gausą		

Sutrumpinimai: BD – 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos Direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos, I, II, IV priedai;

PD – 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos (kodifikuota redakcija), I priedas;

SRS – Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų sąrašas (<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.219902/asr>);

GAB – Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių ir rūšių buveinių geros apsaugos būklės kriterijai.

Pastaba: paryškinti vertybių pavadinimai, nurodyti apsaugos tiksluose.

4. Beveik pusė Teritorijos ploto patenka į valstybinę žemę, valdomą valstybinės žemės patikėtinio Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos (toliau – NŽT), kita dalis – privačios nuosavybės teise valdoma žemė. Valstybinių miškų, kuriuos valdytų VĮ Valstybinių miškų urėdija nėra. Žemėnaudos tipai ir užimami plotai pateikiami 2 lentelėje.

2 lentelė. Žemėnaudos pasiskirstymas

Žemėnaudos rūšis	Plotas, ha
Dirbama žemė	8,71
Ganyklos arba pievos	24,32
Kūdros	0,04
Medžių, krūmų želdiniai	4,82
Miškas	62,53
Nenaudojama žemė	0,54
Pelkės	3,44
Upės	0,20
Užstatytos teritorijos	0,39
Kitos	0,54
Viso, ha	105,53

5. Pagrindinės grėsmės – pievų buveinės nebenaudojamos ūkiniais tikslais, jos apleidžiamos, apauga sumedėjusia augalija, įsigali nebūdingos žolinių augalų rūšys. Dalis tokių pievų yra valdoma NŽT, privatūs asmenys nesuinteresuoti žemę nuomotis ir deklaruoti. Buveinių gerai būklei atkurti svarbus reguliarus pievų ūkinis naudojimas.

Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo VI skyriaus 3 skirsnio 95 straipsnyje nurodytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, taikomos miško žemėje, 4 skirsnio 96 straipsnyje nurodytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, taikomos natūraliose pievose ir ganyklose bei 6–8 skirsnių 98–100 straipsniuose nurodytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, taikomos paviršiniuose vandens telkiniuose, jų apsaugos zonose ir apsaugos juostose, 9 skirsnyje nurodytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, taikomos pelkėse ir šaltinyuose, taip pat Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 3 punkto, kuris reglamentuoja, kad bet kokie projektai dėl planuojamos ūkinės veiklos būtų įvertinti Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo nustatyta tvarka, įvertinant ar numatoma veikla gali daryti reikšmingą poveikį „Natura 2000“ teritorijoje saugomoms gamtinėms vertybėms, nuostatos užtikrina BAST aptinkamų Europos Bendrijos (toliau – EB) svarbos natūralių buveinių ir rūšių buveinių apsaugą.

II. PLANO TIKSLAI, UŽDAVINIAI, PRIEMONĖS, JŲ ĮGYVENDINIMO EILIŠKUMAS IR GALIMOS PRIEMONIŲ ALTERNATYVOS

6. Plano tikslas – atkurti palankią EB svarbos natūralių buveinių būklę: 6210, Stepinės pievos (ne mažesniame kaip 1,2 ha plote), 6430, Eutrofiniai aukštieji žolynai (ne mažesniame kaip 0,4 ha plote), 6450, Aliuvinės pievos (ne mažesniame kaip 0,1 ha plote), 91E0, *Aliuviniai miškai (ne mažesniame kaip 1,7 ha plote), pasiekti buveinių susiformavimą: 6120, Karbonatinių smėlynų pievos (ne mažesniame kaip 0,2 ha plote), 6210, Stepinės pievos (ne mažesniame kaip 1 ha plote), 6510, Šienaujamos mezofitų pievos (ne mažesniame kaip 5,5 ha plote), 9070, Medžiais apaugusios ganyklos (ne mažesniame kaip 0,35 ha plote), taip pat išsaugoti gerą EB svarbos buveinių būklę bei sudaryti palankias sąlygas kitoms teritorijoje saugomoms vertybėms.

3 lentelė. Priemonių įgyvendinimo planas

Plano uždavinys	Priemonės pavadinimas	Tvarkymo ploto Nr.	Atsakinga institucija	Priemonės įvykdymo periodiškumas
1. Sudaryti sąlygas atsikurti gerai pievų buveinių būklei	1.1. Kirsti perteklinę sumedėjusią augaliją, biomasę pašalinti iš Teritorijos	1a, 2a, 3ab, 4a, 5a, 6, 7a, 8, 9, 9a, 10b, 10ab	Direkcija	I metai
	1.2. Intensyviai šienauti, biomasę pašalinti iš Teritorijos (alternatyva – ganyti)	2a, 3ab, 4a, 6, 7a, 9, 9a, 10b, 10ab	Direkcija	II-III metai
	1.3. Šienauti, biomasę šalinti iš Teritorijos (alternatyva – ganyti)	1a, 5a, 8, 15, 15a	Direkcija	Kasmet

	1.4. Ganyti (alternatyva – šienauti ir pašalinti biomasę iš Teritorijos)	2a, 3ab, 4a, 6, 7a, 9, 9a, 10b, 10ab	Direkcija	Nuo IV metų kasmet
	1.5. Suformuoti atviro dirvožemio plotus	2a, 3ab	Direkcija	I, vėliau esant poreikiui arba kas 2–3 metus

7. Informacija apie priemonių įgyvendinimą.

Tvarkymo plotuose Nr. 3ab, 10b, 10ab nėra kartografuotų buveinių ir apsaugos tikslai nenustatyti, tačiau šie plotai tinkami natūralių pievų buveinių formavimuisi ir yra svarbūs bioįvairovės požiūriu kaip atviros upės slėnio buveinės. Jie gali būti tvarkomi esant pakankamai lėšų arba esant savininkų suinteresuotumui, taip pat kaip alternatyva pirmo prioriteto plotams, jei jie dėl kokių nors priežasčių negali būti tvarkomi.

Indeksas „a“ prie tvarkymo ploto numerio reiškia kad jis yra privačios nuosavybės teise priklausančioje žemėje (fizinio arba juridinio asmens).

1.1 priemonė, 1a, 2a, 3ab, 4a, 5a, 6, 7a, 8, 9, 9a, 10b, 10ab tvarkymo plotai. Dėl nutrūkusio ūkinio naudojimo daugelis teritorijoje esančių pievų apauga medžiais ir krūmais, daugiausia paprastosiomis pušimis. Dalis tvarkymo plotų (pvz., 2a, 4a, 6) beveik ištisai apaugę sumedėjusia augalija. Todėl svarbu šalinti sumedėjusią augaliją, atverti pievų buveines ir sudaryti sąlygas tolimesniam jų naudojimui – šienavimui ir(arba) ganymui. Tvarkymo plotuose 1a, 2a, 3ab, 4a, 5a, 6, 8, 9, 9a, 10b, 10ab šalinama visa sumedėjusi augalija, arba paliekamos sumedėjusios augalijos projekcinis padengimas neturi viršyti procento, pateikto EB svarbos natūralių buveinių geros apsaugos būklės kriterijų sąrašė. Pagal poreikį, tvarkymo plotuose Nr. 3ab, 4a, 6, 9, 9a, 10b, 10ab galima palikti nekirstus būdingus termofilinius krūmus (paprastuosius raugerškius (*Berberis vulgaris*), gudobelės (*Crataegus* spp.), paprastuosius kadagius (*Juniperus communis*) ir kt.), tačiau jų projekcinis padengimas neturėtų sudaryti daugiau 15%, taip pat pagal poreikį galima palikti pavienius laukinius vaismedžius (miškinės obelis (*Malus sylvestris*), miškinės kriaušės (*Pyrus communis* ssp. *pyraster*)), jeigu jie vėliau netrukdyt šienavimui.

Tvarkymo plote Nr. 7a, kuriame siekiama 9070 buveinės susiformavimo, kertami tik nebūdingi pertekliniai krūmai ir medžiai (daugiausia eglės). Krūmų arde paliekami buveinę formuojantys medžiai (paprastieji klevai (*Acer platanoides*), paprastieji uosiai (*Fraxinus excelsior*), paprastieji ąžuolai (*Quercus robur*), mažalapės liepos (*Tilia cordata*), guobos (*Ulmus* spp.)), sudarant sąlygas buveinėje išlaikyti kuo įvairesnio amžiaus medžius. Taip pat paliekami būdingi termofiliniai krūmai ir vaismedžiai (gudobelės, paprastieji kadagiai, miškinės obelys, miškinės kriaušės ir kt.).

Prieš priemonės įgyvendinimą tvarkymo plotuose situaciją vietoje įvertina bei kertamų, paliekamų krūmų ir medžių poreikius papildomai nustato Direkcija. Sumedėjusią augaliją kirsti kuo žemiau žemės paviršiaus, kelmelius papildomai įpjauti ar kitaip kuo labiau pažeisti, kad ataugtų kuo mažiau atžalų. Visa nukirsta biomasė iš tvarkymo plotų turi būti išvežama. Kirtimo darbus, biomasės šalinimą vykdyti nuo liepos 16 d. iki kovo 1 d., rankiniu būdu ar specialia technika, siekiant kuo mažesnio neigiamo poveikio buveinėms (nepaliekant gilių provėžų). Atžalų kirtimui papildoma priemonė nenumatoma, nes esant optimaliam kitų priemonių įgyvendinimui jos neturėtų intensyviai ataugti.

1.2. priemonė, 2a, 3ab, 4a, 6, 7a, 9, 9a, 10b, 10ab tvarkymo plotai. Atsižvelgiant į tvarkymo plotuose esančių pievų menką derlingumą, atkuriamasis šienavimas vykdomas 2 kartus metuose 2 metus iš eilės, siekiant sumažinti nebūdingų (ekspansyvių, nitrofilinių) rūšių gausą. Rekomenduojama pirmą kartą šienauti nuo birželio vidurio iki liepos vidurio, antrą – rugpjūčio–rugsėjo mėn., tačiau pagal aplinkybes galima šienauti ir kitu laikotarpiu. Įvertinus pievų mikroreljefą, prieš pradedant vykdyti priemonę Nr. 1.2, esant poreikiui, galima išlyginti pievose esančius susiformavusius žemių kupstus, jeigu jie trukdo šienavimo darbams. Kupstai lyginami iki žemės paviršiaus. Jeigu kupstai lyginami smulkintuvu kartu smulkinant žolinę augaliją, pirmą kartą nupjauta ir susmulkinta biomasė gali būti paliekama. Vėlesnio šienavimo metu nupjauta žolė turi būti paliekama išdžiūti ir tik tada pašalinama iš tvarkymo ploto. Prieš įgyvendinant priemonę, pirmiausia turi būti įgyvendinta priemonė Nr. 1.1.

Alternatyva intensyviai šienavimui – didesnio intensyvumo ganymas (0,5–0,7 SG/ha) pirmuosius du metus, tačiau būtina stebėti ganyimo poveikį ir atsiradus reikšmingiems dirvos pažeidimams, erozijai, ganyimo intensyvumą mažinti, atskirti aptvarus intensyviau nuganytuose plotuose. Prieš pradedant ganyti, visą plotą reikia nušienauti ir pašalinti nupjautą bei anksčiau susidariusią negyvų augalų liekanų biomasę, kad pieva prieš ganyką būtų tolygesnė. Ganiavos laikas nereglamentuojamas.

1.3. priemonė, 1a, 5a, 8, 15, 15a tvarkymo plotai. Tai tradicinis, įprastas pievų šienavimas. Šienaujama ūkiniu požiūriu palankiausiu metu. Optimalus šienavimo laikas buveinių gerai būklei pasiekti – nuo birželio vidurio iki liepos vidurio, tačiau pagal aplinkybes galima šienauti ir kitu laikotarpiu. Atolą galima ganyti ar šienauti. Esant sausringiems metams gali būti nuimamas tik vienas derlius. Nupjauta žolė turi būti paliekama išdžiūti, o vėliau visa biomasė išvežta iš tvarkymo plotų, kad nevyktų buveinių eutrofikacija.

Tvarkymo plotuose Nr. 5a ir 8 (buvėnė 6430) šienaujama vieną kartą per metus. Šiuose tvarkymo plotuose priemonė pirmuosius 3 metus įgyvendinama kasmet, o vėliau gali būti šienaujama kas 2-3 metus.

Visuose tvarkymo plotuose alternatyva – ekstensyvus ganymas, terminų ganymui nėra.

1.4. priemonė, 2a, 3ab, 4a, 6, 7a, 9, 9a, 10b, 10ab tvarkymo plotai. Šiuose tvarkymo plotuose prioritetas tvarkymo būdas yra ekstensyvus pievų ganymas. Rekomenduojamas ganyimo intensyvumas tvarkymo plotuose Nr. 2a, 3ab, 4a, 6, 9, 9a, 10b, 10ab, kuriuose vyrauja sausos ir nederlingos pievos yra 0,1–0,3 SG/ha. Tvarkymo plote Nr. 7a, atsižvelgiant tuo metu esančias sąlygas, intensyvumas – 0,2–0,8 SG/ha. Skatinama organizuoti galvijų, taip pat avių ir ožkų ganyką. Visais atvejais būtina reguliariai stebėti ganyimo poveikį, o atsiradus perganyimo požymiams, reikšmingiems dirvos pažeidimams, šlaitų erozijai, ganyimo intensyvumą mažinti, atskirti aptvarus intensyviau nuganytuose plotuose. Po ganiavos likus >30% nenuėstos žolės plotų turi būti nupjaunami likučiai. Jeigu nuėdimas menkas (<50%), nupjauta žolė turi būti pašalinama iš tvarkymo ploto. Ganiavos laikas neribojamas.

Jeigu nėra galimybės ganyti, gali būti šienaujama (alternatyva) pagal priemonės 1.3 aprašymą, taikomą 1a, 15, 15a tvarkymo plotams.

1.5. priemonė, 2, 3ab tvarkymo plotai. Geros struktūros 6120, Karbonatinių smėlynų pievų buveinėse atviro smėlio užimamas plotas turėtų užimti 11–30%. Jeigu plotuose vykdomas ganymas, priemonės paprastai taikyti nereikia, kadangi atviro dirvožemio plotai susiformuoja dėl gyvulių veiklos. Tačiau atviro dirvožemio užimamą plotą reikėtų vertinti individualiai ir pagal aplinkybes nuspręsti dėl priemonės įgyvendinimo. Esant poreikiui (pirmaisiais metais, vėliau kas 2–

3 metus) formuoti atviro dirvožemio plotus, baigiantis vegetacijos sezonui ar po jo, naudojant techniką (pvz., frezą, kultivatorių ar kt.) mozaikiškai praardyti susivėrusią augalinę dangą, tačiau reikia vengti suformuoti galias pažaidas (galias provėžas ir pan.). Pirminiais priemonės įgyvendinimo etapais atviro dirvožemio plotus reikėtų stengtis formuoti ten, kur yra mažiausiai išlikusių 6120 buveinei būdingos augalijos fragmentų.

Teritorijoje išskirti tvarkymo plotai Nr. 11a, 12, 12a, 13, 13a, 14, 14a, kuriuose aptinkamos geros būklės 6210, Stepinių pievų (3,98 ha), 6450, Aliuvinių pievų (0,29 ha) ir 6510, Šienaujamų mezofitų pievų (5,03 ha) buveinės. Šiuose tvarkymo plotuose tikslinės gamtotvarkos priemonės nenumatomos, tačiau svarbu toliau tęsti pievose vykdomą ūkinę veiklą, nuolatos stebėti pokyčius ir, nustatius buveinių blogėjimo požymius, pagal poreikį taikyti 1.1, 1.3 ir 1.4 gamtotvarkos priemones.

Buveinėje 91E0, *Aliuviniai miškai, aktyvių tvarkymo priemonių nesiūloma, todėl neišskiriami tvarkymo plotai. Svarbiausia nebloginti buveinių būklės, palikti negyvą medieną, medžius su mikrobuveinėmis. Vykdomi tik specialieji kirtimai, reikalingi buveinių palankiai būklei.

Visuose tvarkymo plotuose, kurie patenka į valstybinės žemės plotą, gamtotvarkos priemonės įgyvendinamos gavus NŽT pritarimą, o patenkančiuose į privačios žemės sklypus – gavus savininko sutikimą.

Esant poreikiui naudoti papildomus ganymui ir (arba) šienavimui tinkamus plotus, nepatenkančius į Plano tvarkymo plotus, dėl jų naudojimo, priemonės įgyvendinimo derinti su žemės savininkais arba valdytojais.

4 lentelė. Informacija apie tvarkymo plotus

Tvarkymo ploto Nr.	Tvarkytinas plotas, ha	Europos Bendrijos svarbos natūralios buveinės kodas, jos užimamas plotas (atskirai pažymint, kurioms buveinėms nustatyti apsaugos tikslai)	Saugomos rūšys, rūšies buveinės užimamas plotas ar individų skaičius (atskirai pažymint, kurios rūšys yra Europos Bendrijos svarbos ir kurioms nustatyti apsaugos tikslai)	Žemės nuosavybės forma (valstybinė ar privati), valstybinės žemės valdytojai (jei valdytojas VĮ Valstybinių miškų urėdija, įrašomas ir atitinkamas regioninis padalinys)	Žemės naudmenos, jų užimami plotai	Miško kvartalų ir sklypų Nr., miškų grupė	Gamtinės sąlygos ir kitos tvarkyti svarbios aplinkybės
1a	5,59	6510 (5,59)	Porinis česnakas; Šalmuotoji gegužraibė; Vaistinis kietagrūdis	Privati	Ganyklos arba pievos (4,95); Lauko ir miško keliukai (0,01); Medžių, krūmų želdiniai (0,63)		Sausa
2a	0,29	6120 (0,26)		Privati	Ganyklos arba pievos (0,20); Medžių, krūmų želdiniai (0,08); Miškas (0,01)		Sausa

3ab	3,49	–		Privati	Ganyklos arba pievos (1,77); Medžių, krūmų želdiniai (1,61); Miškas (0,11)		Sausa
4a	0,12	6210 (0,12)		Privati	Miškas (0,12)	132 (39)	Sausa
5a	0,12	6430 (0,12)		Privati	Miškas (0,12)		Sausa
6	0,84	6210 (0,54)	Vienagumbis medauninkas	Valstybinė, NŽT	Ganyklos arba pievos (0,16); Miškas (0,68)		Sausa
7a	0,55	9070 (0,40)		Privati	Miškas (0,55)		Sausa
8	0,30	6430 (0,30)		Valstybinė, NŽT	Miškas (0,30)		Sausa, dalyje drėgna ar šlapia
9	0,74	6210 (0,74)	Stepinis perlinukas	Valstybinė, NŽT	Ganyklos arba pievos (0,74)		Sausa
9a	1,16	6210 (1,16)	Stepinis perlinukas	Privati	Ganyklos arba pievos (1,16)		Sausa
10ab	0,96	–	Stepinis perlinukas	Privati	Ganyklos arba pievos (0,94); Miškas (0,02)		Sausa
10b	3,3	–	Didysis auksinukas; Juodasis apolonas; Stepinis perlinukas; Tamsioji šaškytė	Valstybinė, NŽT	Ganyklos arba pievos (3,29); Miškas (0,01)		Sausa

11a	0,93	6510 (0,93)	Stepinis perlinukas	Privati	Ganyklos arba pievos (0,92)		Sausa
12	1,58	6510 (1,58)	Dirvinė raugė; Paprastasis kardelis; Paprastoji griežlė; Šalmuotoji gegužraibė	Valstybinė, NŽT	Ganyklos arba pievos (1,58)		Sausa, dalyje gali būti drėgna
12a	0,04	6510 (0,04)		Privati	Ganyklos arba pievos (0,04)		Sausa
13	1,33	6210 (1,33)	Machaonas; Paprastasis kardelis; Stepinis perlinukas; Vingirinis sprindytis	Valstybinė, NŽT	Ganyklos arba pievos (1,33)		Sausa
13a	2,65	6210 (2,65)	Paprastasis kardelis; Stepinis perlinukas; Vingirinis sprindytis	Privati	Ganyklos arba pievos (2,64)		Sausa
14	1,33	6450 (0,16); 6510 (1,17)	Juodasis apolonas; Paprastasis kardelis;	Valstybinė, NŽT	Ganyklos arba pievos (1,33)		Sausa, dalyje gali būti drėgna

			Porinis česnakas; Stepinis perlinukas; Tamsioji šaškytė; Vingirinis sprindytis				
14a	1,43	6450 (0,14); 6510 (1,30)	Paprastasis kardelis; Stepinis perlinukas; Vingirinis sprindytis	Privati	Ganyklos arba pievos (1,43)		Sausa, dalyje gali būti drėgna
15	0,02	6450 (0,02)	Vingirinis sprindytis	Valstybinė, NŽT	Ganyklos arba pievos (0,02)		Sausa, dalyje gali būti drėgna
15a	0,15	6450 (0,15)	Paprastasis kardelis; Vingirinis sprindytis	Privati	Ganyklos arba pievos (0,15)		Sausa, dalyje gali būti drėgna

III. UŽ PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMĄ ATSAKINGI SUBJEKTAI IR PRIEMONĖMS ĮGYVENDINTI REIKALINGI IŠTEKLIAI

8. Plano priemonių įgyvendinimą teritorijoje koordinuoja Direkcija. Ji atsakinga už Teritorijoje nustatytų EB svarbos natūralių buveinių palankios apsaugos būklės užtikrinimą, kitų saugomų gamtos vertybių priežiūrą, taip pat informuoja ir konsultuoja žemės savininkus, valdytojus, naudotojus tvarkymo ir ekosistemų atkūrimo priemonių įgyvendinimo klausimais, teikia siūlymus dėl kraštovaizdžio ir biologinei įvairovei palankių žemės ūkio priemonių įgyvendinimo. Pagrindiniai Plane numatyti priemonių finansavimo šaltiniai yra Europos Sąjungos fondų lėšos. Kiti finansavimo šaltiniai priemonių įgyvendinimui yra Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos, Aplinkos apsaugos rėmimo programos, Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos, taip pat teisės aktų nustatyta tvarka gautos kitos lėšos. Priemonės galima įgyvendinti ir talkų metu. Įgyvendinimo metai gali keistis priklausomai nuo gauto ar negauto finansavimo gamtotvarkos priemonių įgyvendinimui ar kitų svarbių priežasčių. 5 lentelėje pateiktos preliminarios lėšos, reikalingos perkant paslaugas priemonių įgyvendinimui. Valstybinėje žemėje, esant NŽT pritarimui, veiklą organizuoja ir vykdo Direkcija. Dalis tvarkymo plotų yra privačioje nuosavybėje ir yra galimybė, kad žemės sklypų valdytojai patys įgyvendins priemones. II prioriteto tvarkymo plotuose 3ab, 10ab, 10b, (viso 7,76 ha) priemonės įgyvendinamos turint tam lėšų. Preliminarus lėšų poreikis apskaičiuojamas pagal I prioriteto jau įgyvendintų priemonių kaštus.

5 lentelė. Priemonių įgyvendinimo apimtys ir terminai

Priemonės Nr.	Atsakinga institucija	Tvarkymo ploto Nr.	Darbų apimtys, ha, vnt.	Įgyvendinimo metai, preliminarus lėšų poreikis, Eur.				
				I	II	III	IV	V
1.1	Direkcija	1a, 2a, 3ab, 4a, 5a, 6, 7a, 8, 9, 9a, 10b, 10ab	17,46	25000				
1.2.	Direkcija	2a, 3ab, 4a, 6, 7a, 9, 9a, 10b, 10ab	11,45		15000	15000		
1.3	Direkcija	1a, 5a, 8, 15, 15a	6,18	6000	6000	6000	6000	6000
1.4	Direkcija	2a, 3ab, 4a, 6, 7a, 9, 9a, 10b, 10ab	11,45				12000	12000
1.5	Direkcija	2a, 3ab	3,78	5000			5000	

IV. PLANO ĮGYVENDINIMO STEBĖSENA IR PERŽIŪRA

9. Už Plano įgyvendinimo stebėseną, peržiūrą ir tikslinimą atsako Direkcija, kuri vertina EB svarbos natūralių buveinių būklę, plano ir jo priemonių efektyvumą. Direkcija įveda informaciją

apie įgyvendintas gamtotvarkos priemones į Biologinės įvairovės informacinės sistemos (toliau – BĪIS) gamtotvarkos modulį (<https://gamtotvarka.biip.lt/>) ne vėliau kaip per 15 darbo dienų.

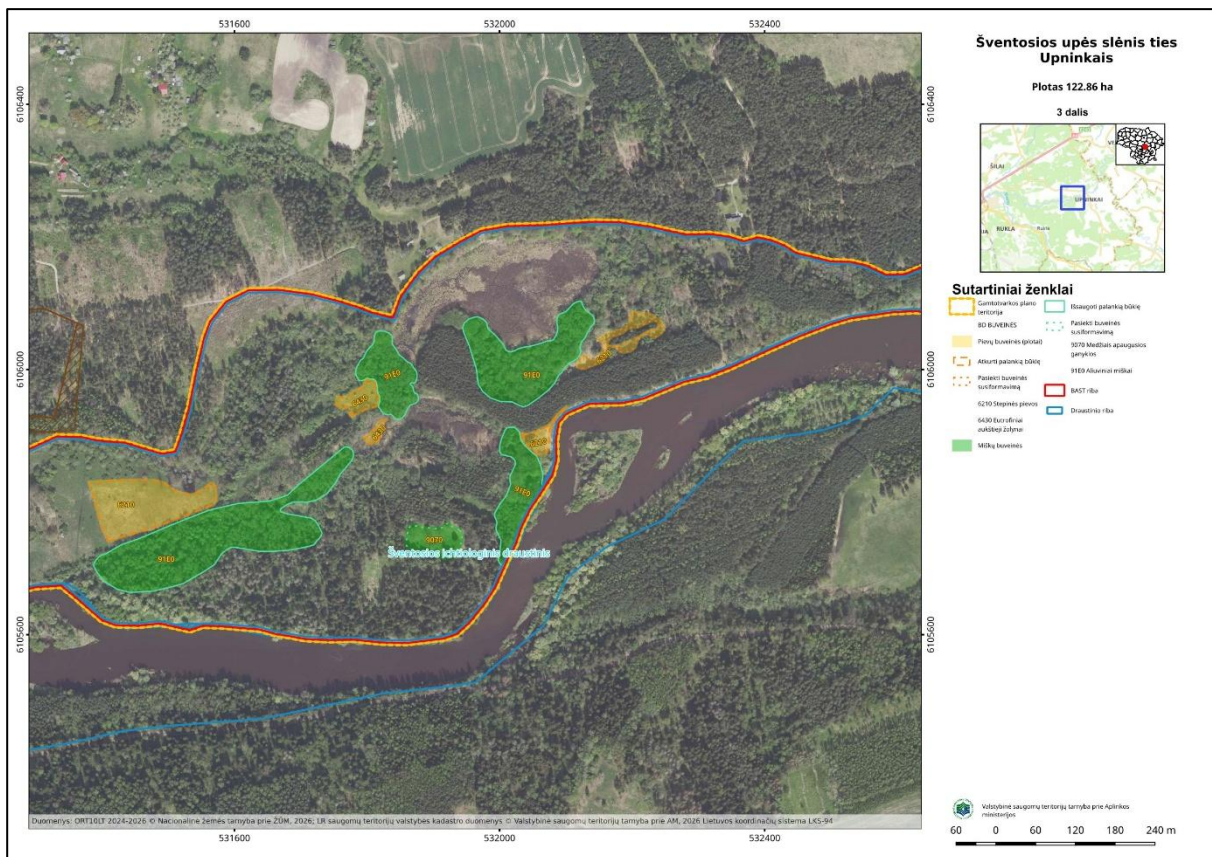
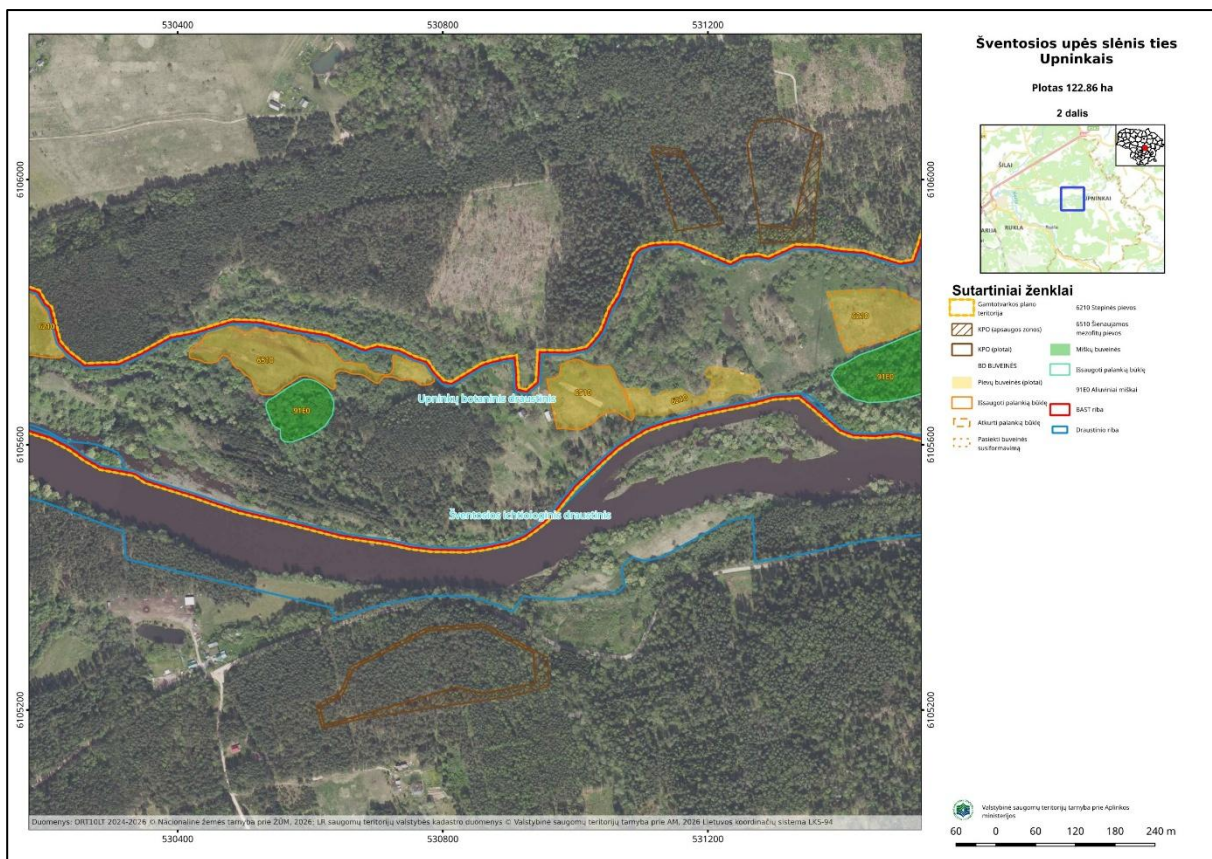
Planas turi būti peržiūrimas ne vėliau kaip po penkerių metų jį patvirtinus ir parengiant peržiūros ataskaitą pagal Apraše pateiktas rekomendacijas. Kitos peržiūrų ataskaitos rengiamos ne rečiau kaip kas 5 metai. Planas gali būti peržiūrimas ar tikslinimas ir dažniau nei kas penkerius metus, jeigu atsiranda naujų aplinkybių, kurios nevertintos plano rengimo metu, pradeda blogėti EB svarbos natūralių buveinių būklė, mažėja saugomų rūšių populiacija arba randama efektyvesnių būdų užtikrinti palankią jų apsaugos būklę.

Įgyvendinant Planą numatytas priemonės, stebimas jų poveikis saugomų gamtos vertybių apsaugos būklei pagal Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių geros apsaugos būklės kriterijus, patvirtintus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. D1-317 „Dėl Buveinių apsaugai svarbių teritorijų nustatymo“. Tuo tikslu fiksuojamos natūralių buveinių plotų ribos, o būklė vertinama pagal natūralių buveinių būklės vertinimo kriterijus (toliau – BVK), patvirtintus Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2025 m. spalio 17 d. įsakymu „Dėl Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių monitoringo metodikos patvirtinimo“. Pirminio būklės vertinimo pagal BVK duomenys turi būti ne senesni kaip 2 metai iki gamtotvarkos darbų pradžios, nes apleistų pievų būklė sparčiai kinta, dėl ko senesni duomenys gali neatspindėti aktualios situacijos. Visas Buveinių būklės vertinimas prieš gamtotvarką ir 5-aisiais Plano įgyvendinimo metais atliekamas toje pačioje vietoje. Tinkamas tyrimų laikas – vegetacijos laikotarpis, optimalus – birželio pirmoji pusė. Pagal galimybes ši stebėsena derinama su Direkcijos vykdoma gamtos vertybių stebėsena, valstybinių draustinių vertinimu.

V. PRIEDAI

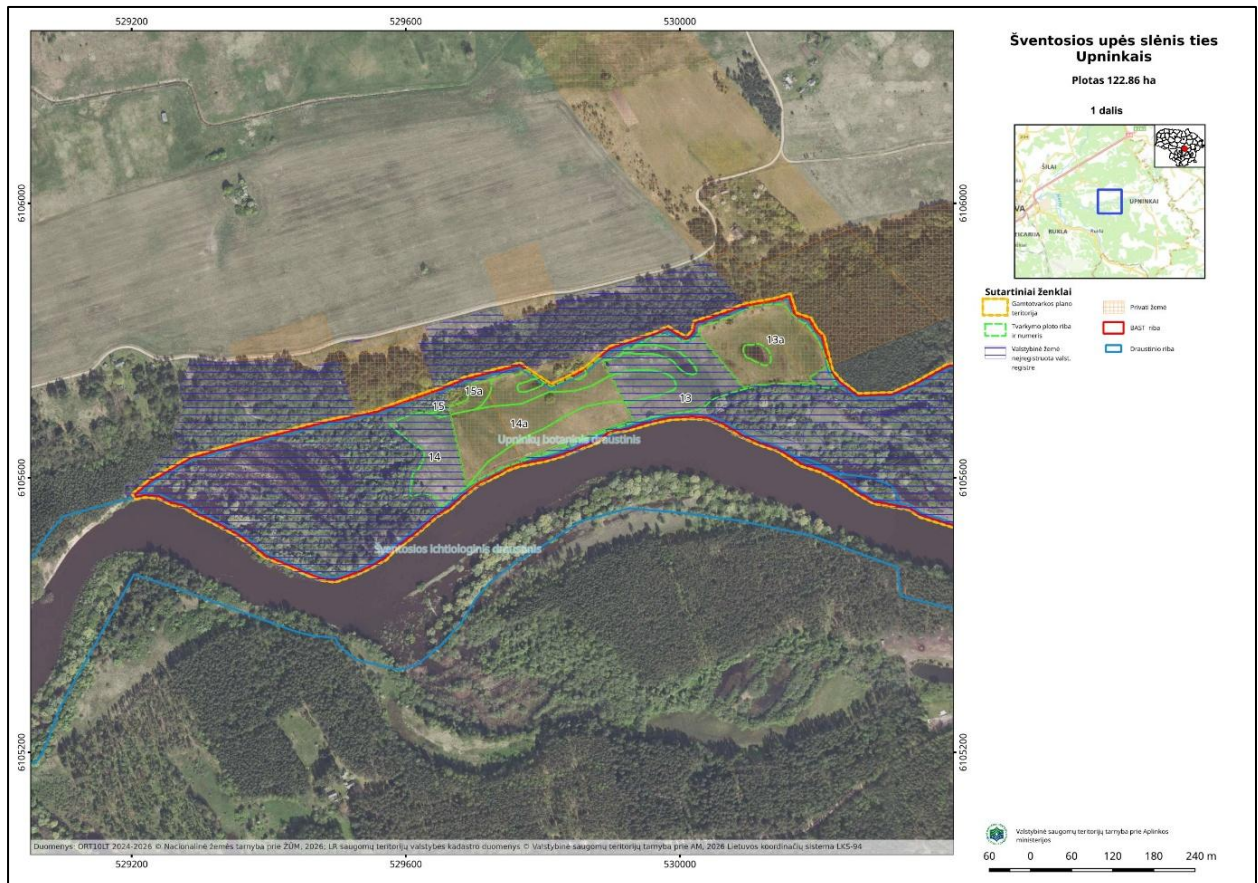
10. Tvarkymo plotų žemėlapis, kita grafinė dalis pateikiami 1-3 prieduose. Taip pat su žemėlapiais galima susipažinti BĪIS gamtotvarkos modulyje https://gamtotvarka.biip.lt/dokumentai/gamtotvarkos-planai/perziura/tvarkymo_teritorijos/f3ce8948-b744-4c4c-81dd-2912a9778738/.

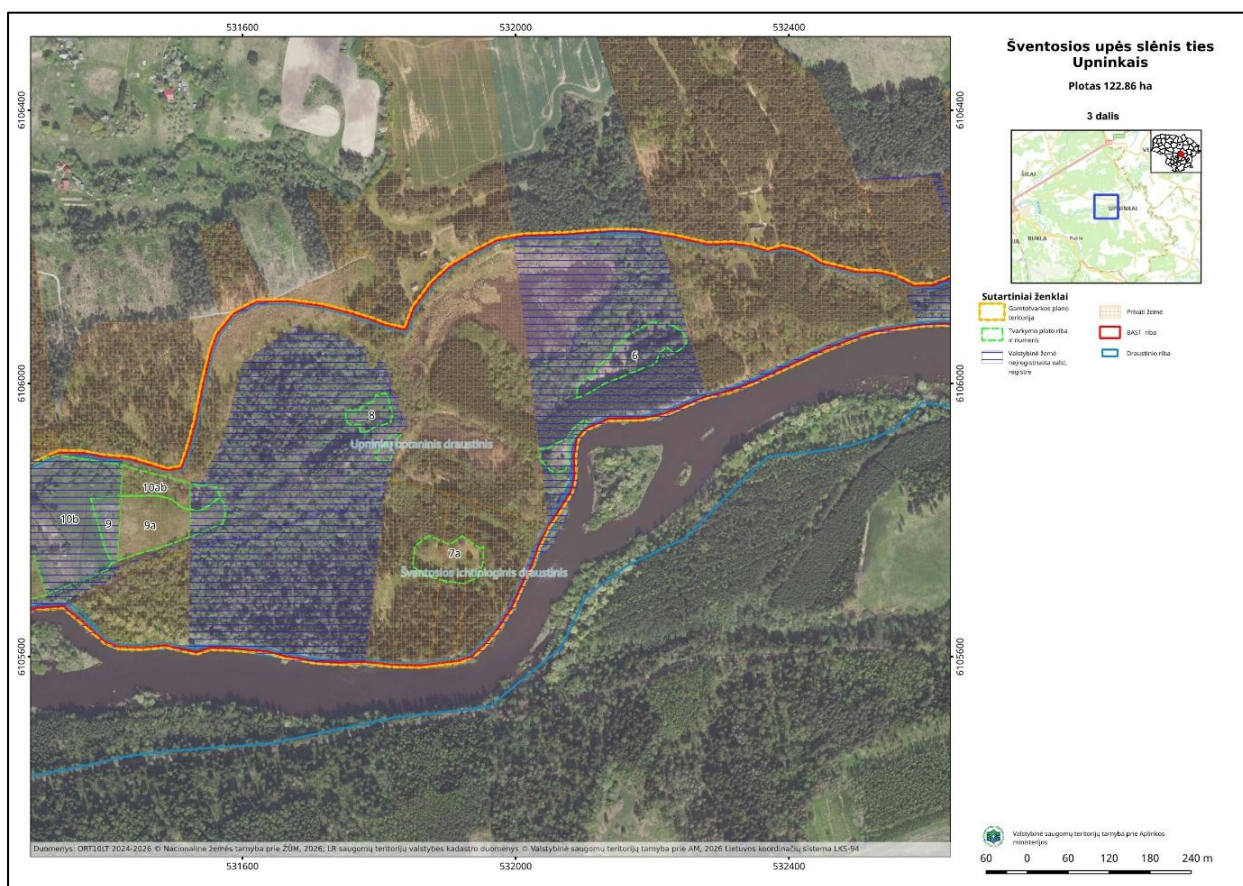
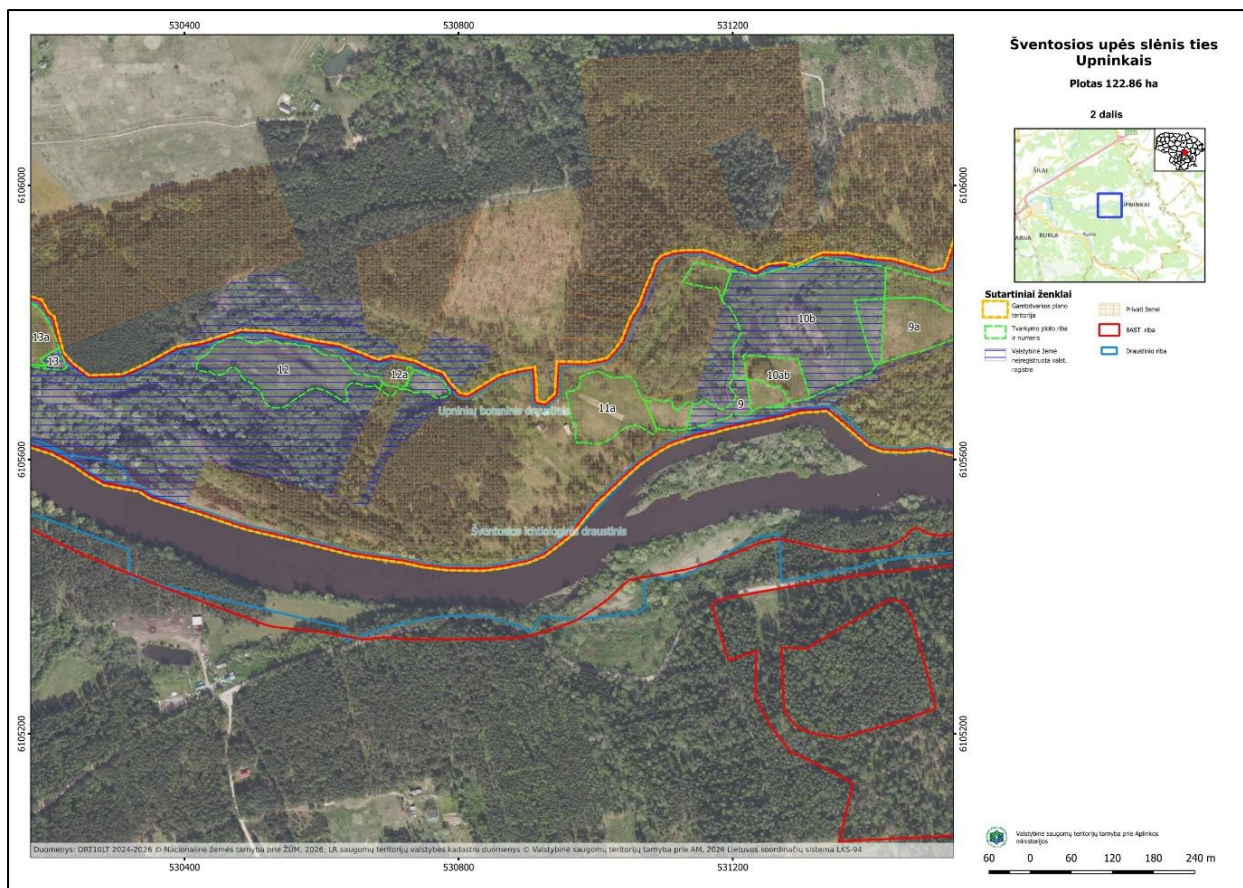
SRIS kaupiami duomenys apie saugomas gamtos vertybes, kurių tiksli radimo vieta 1 priede nenurodoma. Duomenys apie saugomas rūšis, jų augavietes ir radavietes tvarkomi ir teikiami Saugomų rūšių informacinės sistemos duomenų teikimo ir tvarkymo tvarkos aprašo nustatyta tvarka.

Buveinių apsaugai svarbios teritorijos
 „Šventosios slėnis ties Upninkais“
 (kodas LTJOA0001)
 gamtotvarkos plano
 2 priedas

Tvarkymo plotai

Buveinių apsaugai svarbios teritorijos
 „Šventosios slėnis ties Upninkais“
 (kodas LTJOA0001)
 gamtotvarkos plano
 3 priedas

Žemės naudmenos

